



Ekonomické ukazatele výroby mléka v roce 2014

Souhrn

U souboru 78 podniků s chovem dojených krav byly za rok 2014 zjištěny celkové náklady na chov jedné dojené krávy ve výši 72 tis. Kč, resp. 9,23 Kč na liter prodaného mléka. Při meziročním nárůstu nákupní ceny litru mléka lze při zohlednění dotací na dojené krávy odhadnout celkový zisk ve výši 8476 Kč na krávu a rok, tj. 1,08 Kč na liter. Značná variabilita vykázaných výsledků značí možnost zlepšení ekonomických ukazatelů. Výpočty prokázaly závislost úrovně nákladů na chovaném plemenu, velikosti stáda a výši tržní produkce, kde nejvyššího zisku bylo dosaženo u podniků s tržní produkcí nad 10 tis. litrů. Zvýšení dojivosti o 100 litrů by mělo za následek růst nákladů na krávu a zároveň navýšení tržeb a tím by bylo dosaženo vyššího zisku o 249 Kč na krávu a rok.

Klíčová slova: mléko, dojivost krav, náklady, tržby, rentabilita

Summary: Economic indicators of milk production in 2014

In a group of 78 farmers with breeding dairy cows were detected for year 2014 the total costs per one dairy cow in amount of 72 thousand CZK or 9.23 CZK per liter of milk. An annual increase milk prices can be estimated at counting subsidies for dairy cows total profit in the amount of 8,476 CZK per cow per year, i. e. 1.08 CZK per liter of milk. Considerable variability in reported results talks about possibility of improving economic indicators. Calculations showed addition level of costs to breeds, farm size and amount of market production, where the highest profit was achieved by the companies, which annual market production is over 10 thousand liters of milk. Increase the milk yield of 100 liters would lead to increase in costs per cow and also increases in sales and thereby achieves a higher profit about CZK 249 per cow per year.

Keywords: milk, milk yield, costs, revenues, profitability

Úvod

Pro dlouhodobou udržitelnost chovu dojeného skotu a uplatnění na trhu i po zrušení mléčných kvót je zapotřebí dosahovat zisku v produkci mléka. Cílem každého chovatele by proto měla být výroba mléka s náklady nižšími než je nákupní cena. Cena mléka je hlavní faktor určující rentabilitu chovu dojnic. Znalost ekonomické podstaty chovu dojených krav je důležitá i v souvislosti s aktuální aplikací pravidel společné zemědělské politiky a z ní plynoucí modifikace jednotlivých dotačních titulů. Cílem příspěvku je zhodnotit ekonomickou situaci výroby mléka v ČR v roce 2014 a posoudit výslednou rentabilitu v závislosti na různých faktorech.

Materiál a metodika

Výpočty vycházejí z údajů získaných od 78 podniků s chovem dojených krav v ČR za rok 2014. Podniky s chovem krav českého strakatého, holštýnského a obou plemen jsou označeny písmeny C, H a CH. V příspěvku se počítají náklady na krmný den, jednu chovanou krávu a nejčastěji ve vyjádření na liter prodaného mléka, což zohlední též výši produkce. Je počítán zisk jako rozdíl mezi výnosy





Tab. 1 – Rentabilita výroby mléka v roce 2014

Ukazatel	Náklady na			
	krávu (Kč)	krmný den (Kč)	litr prodaného mléka	
			Kč	%
Krmiva jadrná	17 488	47,91	2,23	24,13
Krmiva objemná	11 675	31,99	1,49	16,11
Ostatní krmiva a steliva	2 238	6,13	0,28	3,09
Krmiva a steliva celkem	31 402	86,03	4,00	43,33
Pracovní náklady (mzdy + odvody)	9 716	26,62	1,24	13,41
Odpisy krav	6 418	17,58	0,82	8,86
Odpisy majetku	3 267	8,95	0,42	4,51
Veterinární výkony + léky	2 799	7,67	0,36	3,86
Plemenářské výkony a inseminace	1 493	4,09	0,19	2,06
Opravy a udržování	1 868	5,12	0,24	2,58
Energie	1 803	4,94	0,23	2,49
Pojištění majetku a krav	461	1,26	0,06	0,64
Režijní náklady	8 590	23,53	1,09	11,85
Ostatní nákladové položky	4 662	12,77	0,59	6,43
Náklady celkem	72 477	198,57	9,23	100
Odpočet vedlejších výrobků ¹⁾	3 772	10,34	0,48	5,21
Náklady na prodané mléko ²⁾	68 705	188,23	8,75	94,79
Tržby za mléko	74 655	204,54	9,51	x
Ukazatel IOFC ³⁾	43 253	118,50	5,51	x
Zisk (rozdíl tržeb a nákladů) bez dotací	5 950	16,30	0,76	x
Dotace na dojené krávy (článek 68)	2 526	6,92	0,32	x
Zisk včetně dotace	8 476	23,22	1,08	x

¹⁾ telata a statková hnojiva

²⁾ po odpočtu „vedlejších výrobků“

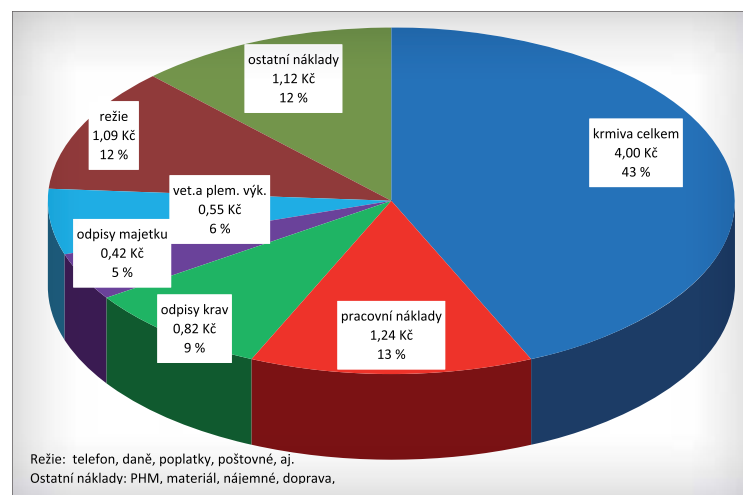
³⁾ ukazatel vyjadřuje výši tržeb po odečtení nákladů na krmiva

tvorěnými prodejem mléka a veškerými náklady vynaloženými na chov dojených krav za rok. Od sumy nákladů se odečítá ocenění statkových hnojiv a narozených telat a jsou počítány náklady po odpočtu. Ukazatel rentability je stanoven v procentech podílem mezi výší zisku a náklady po odpočtu. Je kalkulován ukazatel IOFC (Income Over Feed Cost), který představuje část tržeb, která v podniku zůstane po úhradě nákladů na krmiva. Je tedy stanoven rozdílem mezi tržbami za prodej mléka a celkovými náklady na krmiva. Income Over Feed Cost se kalkuluje v chovatelsky vyspělých zemích a tato částka vyjadřuje výši finančních prostředků určených na úhradu ostatních výdajů spojených s chovem (mzdy, veterinární výkony, odpisy, režie, aj.). Zisk je kalkulován bez dotací a také se zohledněním dotací na podporu krav chovaných v systému s tržní produkcí mléka (dotace na dojnice podle článku 68). Průměrné hodnoty jsou uváděny jako průměry prosté. Zahraniční data jsou převáděna v kurzu 1 EUR = 27,50 Kč a 1 GBP = 38 Kč.

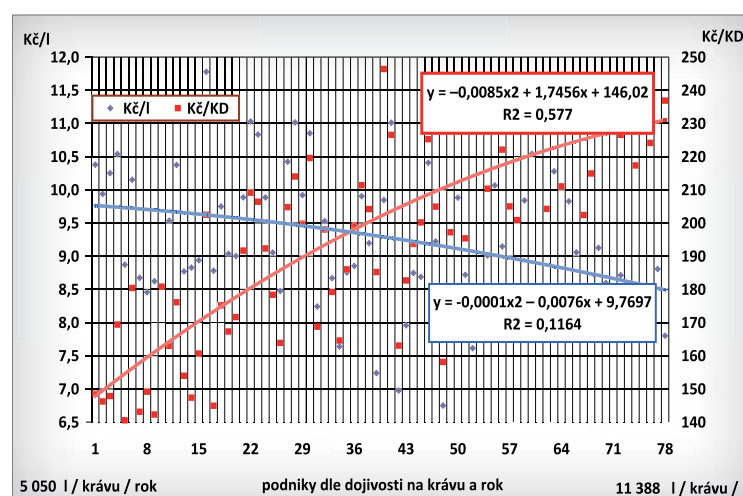
Výsledky a diskuse Ekonomické výsledky chovu dojnic a jejich variabilita

Celkové náklady za rok 2014 lze odhadnout na 72 tis. Kč na chov jedné dojené

krávy, 199 Kč na krmný den a 9,23 Kč na litr prodaného mléka (tabulka 1). Největší nákladovou položkou jsou krmiva, která tvoří v průměru 43 % veškerých nákladů chovu (graf 1) a větší mírou jsou zastoupena krmiva jadrná. Významně se na celkových nákladech podílí také pracovní náklady (13 %), odpisy krav (8,9 %) a režijní náklady (11,9 %). Tyto tři nákladové položky společně s krmivy zatěžují úroveň nákladů 77 %. Odpočet vedlejších výrobků sníží úroveň vykázaných nákladů zhruba o 5 % na hodnotu 8,75 Kč na litr, resp. 69 tis. Kč na krávu. Jedním z hlavních faktorů určujících výši zisku



Graf 1 – Struktura celkových nákladů na litr prodaného mléka v roce 2014 (n = 78)



Graf 2 – Náklady na litr prodaného mléka a krmný den v roce 2014 (n = 78)

je cena za litr prodaného mléka. V ČR podle údajů MZe průměrná nákupní cena mléka za rok 2014 kolísala mezi 8,84 Kč/litr a 9,75 Kč/litr při průměru 9,37 Kč/litr. Ve sledovaném souboru 78 podniků se průměrná cena mléka rovnala 9,51 Kč za litr, čímž se vytvořil v porovnání s náklady po odpočtu kladný zisk na úrovni 0,76 Kč na litr, resp. 6

tis. Kč na krávu. Přijaté dotace na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka pak zlepšily ekonomickou stránku produkce mléka přibližně o 0,32 Kč na litr a případné zohlednění dalších dotací by ještě zvýšilo rentabilitu výroby. Znatelně lepší výsledky za rok 2014 oproti předešlému roku jsou způsobeny meziročním zvýšením nákupní ceny

Tab. 2 – Variabilita ekonomických ukazatelů výroby mléka v roce 2014

Ukazatel	Kč/litr					Kč/KD				
	pr.	min.	max.	s ¹⁾	v ²⁾	pr.	min.	max.	s ¹⁾	v ²⁾
Krmiva	4,00	2,40	5,57	0,621	15,519	86,03	48,62	130,99	18,506	21,527
Pracovní náklady	1,24	0,49	2,76	0,455	36,803	26,62	9,11	56,21	9,241	35,248
Vet. a plem. náklady	0,55	0,16	1,08	0,194	35,866	11,76	3,76	23,40	4,211	36,481
Odpisy krav	0,82	0,20	1,59	0,266	32,544	17,58	4,67	35,66	5,935	34,108
Odpisy majetku	0,42	0,00	1,61	0,307	73,731	8,95	0,07	42,68	6,484	73,199
Opravy a udržování	0,24	0,03	0,88	0,161	67,594	5,12	0,46	23,47	3,624	70,648
Energie	0,23	0,01	0,48	0,109	47,376	4,94	0,08	9,97	2,236	45,984
Pojištění majetku a krav	0,06	0,01	0,58	0,091	154,914	1,26	0,17	9,91	1,655	139,658
Režijní náklady	1,09	0,11	3,34	0,667	61,000	23,53	2,40	70,24	14,205	61,259
Ostatní náklady	0,59	0,04	3,19	0,590	90,087	12,77	0,96	73,53	13,471	94,670
Náklady celkem	9,23	6,75	12,43	1,119	12,128	198,6	140,53	278,60	32,246	16,335

¹⁾ směrodatná odchylka

²⁾ variační koeficient



Tab. 3 – Průměrné náklady na litr mléka a krmný den podle chovaných plemen

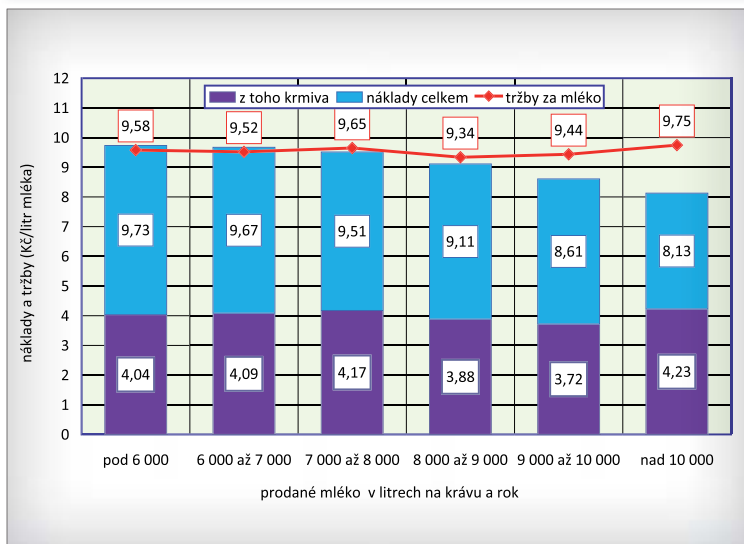
Ukazatel	Plemeno/náklady					
	C (n=23)		H (n=44)		CH (n=11)	
	Kč/litr	Kč/KD	Kč/litr	Kč/KD	Kč/litr	Kč/KD
Krmiva celkem	4,05	71,2	3,93	92,9	4,16	89,0
Pracovní náklady	1,34	23,5	1,26	29,1	0,94	20,3
Veterinární a plemenářské náklady	0,51	8,9	0,57	13,2	0,49	10,6
Odpisy krav	0,83	14,5	0,80	18,6	0,87	18,5
Odpisy majetku	0,48	8,4	0,41	9,7	0,30	6,3
Režie	1,22	21,7	1,05	24,4	0,99	21,7
Ostatní položky	1,13	19,9	1,10	26,0	1,21	26,0
Náklady celkem	9,57	168,1	9,12	214,0	8,96	192,4
Tržby za mléko	9,67	170,4	9,36	221,9	9,74	209,5
Zisk s dotací	1,08	19,4	0,95	24,3	1,61	34,7

Tab. 4 – Náklady na litr prodaného mléka podle tržní produkce (Kč/l)

Ukazatel	Tržní produkce v tis. litrech					
	pod 6	6–7	7–8	8–9	9–10	nad 10
Počet podniků	10	11	18	23	11	5
Pracovní náklady	1,49	1,30	1,30	1,16	1,03	1,19
Krmiva celkem	4,04	4,09	4,17	3,88	3,72	4,23
– z toho jadrná krmiva	2,20	1,96	2,49	2,05	2,21	2,81
– z toho objemná krmiva	1,52	1,81	1,38	1,57	1,32	1,09
Veterinární a plemenářské náklady	0,53	0,60	0,54	0,58	0,47	0,39
Odpisy majetku	0,49	0,55	0,38	0,35	0,47	0,31
Odpisy krav	0,86	1,01	0,76	0,82	0,77	0,58
Pojištění majetku a krav	0,10	0,09	0,05	0,06	0,02	0,02
Opravy a udržování	0,31	0,19	0,24	0,20	0,28	0,27
Režie	1,33	0,84	1,27	1,20	0,87	0,54
Energie	0,22	0,32	0,22	0,23	0,20	0,14
Ostatní	0,37	0,70	0,56	0,64	0,78	0,45
Náklady celkem	9,73	9,67	9,51	9,11	8,61	8,13
Náklady po odpočtu ¹⁾	9,12	9,12	9,00	8,68	8,21	7,78
Ukazatel IOFC ²⁾	5,54	5,43	5,47	5,45	5,72	5,52
Zisk bez dotace	0,46	0,40	0,64	0,66	1,23	1,96
Míra rentability bez dotace (%)	5,70	5,65	8,58	10,16	15,55	25,43
Zisk s dotací na dojnice	0,89	0,81	0,96	0,93	1,51	2,20
Míra rentability s dotací na dojnice (%)	10,46	10,24	12,20	13,39	18,98	28,49

¹⁾ po odpočtu vedlejších výrobků (telata a statková hnojiva)

²⁾ ukazatel vyjadřuje výši tržeb po odečtení nákladů na krmiva



Graf 3 – Celkové náklady a tržby v závislosti na tržní produkci (2014)

Tab. 5 – Rentabilita výroby mléka v Německu ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko za rok 2012

Ukazatel	Celkem	Mléka na krávu (kg)/výnosy a náklady (Kč/kg)				
		pod 7 tis.	7 až 8 tis.	8 až 9 tis.	9 až 10 tis.	nad 10 tis.
Vyhodnocených podniků	430	15	84	170	124	37
Dojivost na krávu (ECM) (kg)	8 700	6 273	7 624	8 537	9 419	10 468
Tržby za mléko	9,82	9,77	9,80	9,81	9,83	9,94
Ostatní výnosy	1,52	1,83	1,67	1,44	1,53	1,33
Výnosy celkem	11,34	11,60	11,47	11,25	11,35	11,28
Obměna stáda	0,26	0,28	0,50	0,20	0,21	0,12
Krmiva celkem	5,95	6,41	6,37	5,95	5,81	5,22
Veterinární výkony a léky	0,46	0,43	0,48	0,44	0,50	0,47
Plemenářské výkony, inseminace	0,18	0,13	0,16	0,18	0,20	0,21
Voda a energie	0,27	0,34	0,30	0,26	0,25	0,25
Ostatní přímé náklady	0,72	0,91	0,77	0,72	0,66	0,69
Přímé náklady celkem	7,83	8,49	8,58	7,74	7,64	6,95
Mzdy	1,64	2,48	1,80	1,66	1,48	1,36
Náklady na stavby (odpisy)	0,70	0,65	0,73	0,69	0,69	0,76
Ostatní nepřímé náklady	1,23	1,01	1,30	1,20	1,26	1,17
Nepřímé náklady celkem	3,56	4,13	3,82	3,55	3,43	3,28
Celkové náklady	11,40	12,62	12,40	11,29	11,07	10,24
Zisk bez premii	-0,06	-1,03	-0,94	-0,04	0,29	1,04
Podniková premie	1,06	1,52	1,17	1,05	0,98	0,84
Zisk s premii	1,00	0,50	0,23	1,01	1,27	1,88

1 euro = 27,50 Kč

Pramen: Thomsen J., Ergebnisse der Vollkostenauswertung der Rinderspezialberatungsringe in Schleswig-Holstein

mléka, která v souboru podniků koresponduje s vývojem v celé ČR.

Celkové náklady vyjádřené na litr mléka jsou v souboru podniků nižší, než je dosaženo v Bavorsku, kde podle zprávy (Dorfner a kol., 2013) vyšly celkové náklady na výrobu mléka 14 Kč na kg mléka, tj. asi 115 tis. Kč na krávu za rok. Celkové náklady zjištěné u 430 podniků ve spolkové zemi Šlesvicko-Holštýnsko s průměrnou užitkovostí 8700 litrů byly zhruba 11,40 Kč, což při ceně mléka 9,82 Kč, ostatních výnosech a přijatých podnikových premiích generuje průměrný zisk asi 1 Kč na litr mléka (Thomsen, 2013). Na rozdíl od způsobu kalkulace používaných v ČR se do výpočtu v německých kalkulacích počítají do výnosů také tržby za jatečné krávy a v nákladech se promítá doplnění stáda, což je v ČR uvedeno souhrnně v položce odpisy krav. Značná variabilita mezi jednotlivými i celkovými náklady (tabulka 2) dává prostor pro optimalizaci a celkovou možnou úsporu výdajů. Opatření směřující k redukci nákladových polo-

žek by se mělo zaměřit především na hlavní výdaje s cílem zefektivnit výrobu, neboť snížení nákladů nemusí vždy znamenat vyšší zisk.

Efektivita produkce mléka podle plemene dojených krav

Mezi hlavními chovanými plemeny dojených krav v ČR existují podle výsledků šetření rozdíly v nákladovosti i celkové rentabilitě chovu. Chov plemene C je vyznačován nižšími náklady na jeden krmný den, ale kvůli vyšší dojivosti vychází celkové náklady na litr prodaného mléka nižší v případě chovu krav plemene H (tabulka 3). Rozdíl je obzvláště zřejmý v nákladech na krmiva a v odpisech krav, které souvisí s větší obměnou stáda v případě chovu krav holštýnského plemene. Při hodnocení zisku včetně přijatých dotací lze konstatovat nejvyšší ziskovost v případě větších podniků s chovem obou plemen (chovy CH), které dosahují úrovně zisku 1,61 Kč na litr, resp. 35 Kč na krmný den.



Tab. 6 – Koeficienty korelace a regrese mezi dojivostí krav a náklady

Ukazatel	Koeficienty korelace (dojivost x ukazatel)		Změna při zvýšení dojivosti o 100 l mléka na krávu/rok	
	na krávu	na litr mléka	na krávu	na litr mléka
Náklady na krmiva	+ 0,720**	- 0,126	+ 361	- 0,006
Pracovní náklady	+ 0,253*	- 0,239*	+ 63	- 0,008
Veterin. a plem. výkony	+ 0,283*	- 0,159	+ 32	- 0,002
Odpisy krav	+ 0,234*	- 0,253*	+ 37	- 0,005
Náklady celkem	+ 0,768**	- 0,360**	+ 673	- 0,030
Tržby za mléko	+ 0,947**	- 0,131	+ 918	- 0,004
Zisk bez dotací	+ 0,343**	+ 0,229*	+ 249	+ 0,020

* P < 0,05; ** P < 0,01

Tab. 7 – Nákladovost chovu dojníc v závislosti na velikosti stáda (Kč/litr)

Ukazatel	Průměrný počet dojníc			
	do 300	300 až 600	600 až 900	nad 900
Počet podniků	14	33	19	12
Krmiva jadrná	2,30	2,15	2,14	2,49
Krmiva objemná	1,27	1,54	1,77	1,15
Krmiva a steliva celkem	4,01	3,91	4,14	4,01
Pracovní náklady	1,51	1,25	1,14	1,02
Veterinární a plemenářské náklady	0,60	0,53	0,55	0,48
Odpisy krav	0,82	0,80	0,81	0,85
Odpisy majetku	0,43	0,44	0,39	0,39
Pojištění majetku a krav	0,08	0,06	0,06	0,03
Opravy a udržování	0,23	0,24	0,24	0,25
Energie	0,23	0,24	0,23	0,20
Režie	1,66	1,04	0,95	0,85
Náklady celkem	9,94	9,20	9,04	8,77
Ukazatel IOFC ¹⁾	5,55	5,60	5,21	5,68
Zisk (včetně dotací)	0,41	1,16	1,08	1,64

¹⁾ ukazatel vyjadřuje výši tržeb po odečtení nákladů na krmiva.

Tab. 8 – Výše ukazatele IOFC v závislosti na denní dojivosti

Cena mléka (Kč/kg)	Cena sušiny (Kč/kg sušiny)	Dojivost litry	Příjem sušiny (kg/ks)	Náklady na krmiva (Kč/100 litrů)	IOFC (Kč/den)
9,50	7,60	32	21,3	355	190
9,50	7,60	34	22,7	355	203
9,50	7,60	36	24,0	355	214
9,50	7,60	38	25,3	355	226
9,50	7,60	40	26,7	355	238

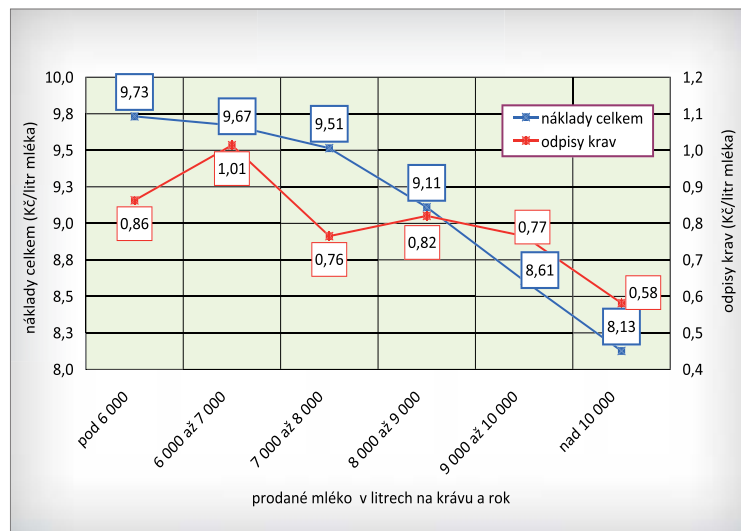
1 libra = 38 Kč;

Pramen: Bethard, G., Measuring Monitoring & Improving Feed Costs. Large Herd Seminar 2013

Tržní produkce jako hlavní faktor určující ziskovost výroby mléka

Ekonomické výsledky chovu dojených krav jsou vedle cen mléka a vstupních cen (krmiva, práce, veterinární výkony, léčiva aj.) ovlivňovány výrobními ukazateli. Mezi ně patří především dojivost krav, obsah složek mléka, jakost mléka, plodnost krav, obměna stáda a počet odchovaných telat. Celkové náklady na krmný den rostou s vyšší roční dojivostí a klesají ve vyjádření nákladů na litr prodaného mléka (graf 2). Podle výsledků v tabulce 4 je zřejmé, že nejvyšší náklady na litr mléka jsou v případě dojivosti pod 6 tis. litrů (9,73 Kč) a postupně celkové náklady klesají na hodnotu 8,13

Kč na litr u podniků s tržní produkcí na dojnici nad 10 tis. litrů. Výnosy, tvořené objemem prodaného mléka a jeho cenou vyplacenou od mlékáren, při různých úrovních tržní produkce jen mírně kolísají (graf 3), z čehož lze usuzovat, že zisk ve vyjádření na litr mléka má rostoucí tendenci v závislosti na objemu prodaného mléka. Odpisy krav souvisí s vyřazováním krav a roční obměnou stáda a ve vztahu k roční tržní produkci mléka, stejně jako celkové náklady, klesají při vyšším objemu prodaného mléka (graf 4). Efekt klesajících nákladů na litr mléka ve vazbě na produkci potvrzují též výsledky z německé spolkové země Šlesvicko-Holštýnsko (tabulka 5), kde jsou, při podobném



Graf 4 – Náklady celkem a odpisy krav (2014)

způsobu kalkulace ekonomických položek výrobní náklady největší při nejnižším ročním objemu prodaného mléka od jedné krávy a se zvyšující se dojivostí klesají (Thomsen, 2013). Ve zprávě Rinderreport Rheinland-Pfalz 2012/13 ze spolkové země Porýní-Falc jsou vyčísleny náklady na výrobu litru mléka u krav s produkcí nad 10 tis. kg mléka ve výši zhruba 11,30 Kč a rostou až na úroveň 13,20 Kč za litr u skupiny podniků s tržní produkcí pod 8 tis. kg za rok.

Z koeficientů regrese lze odhadnout (tabulka 6), že se zvýšením roční dojivosti o 100 litrů na krávu a rok dojde v přepočtu na krávu za rok ke zvýšení celkových nákladů celkem o 673 Kč. Zvýšení dojivosti by mělo logicky vliv na růst tržeb, které by se zvýšily o 918 Kč, a tím by se zvýšil i zisk asi o 249 Kč na krávu a rok. Při vyšší dojivosti by se náklady vyjádřené na litr prodaného mléka „rozpuštily“ mezi větší množství mléka, klesly by náklady a výsledkem by byl opět vyšší zisk o 0,02 Kč/litr.

Vztah mezi produkcí mléka a velikostí stáda

Větší počet krav v podniku znamená rozdělení celkových nákladů mezi více kusů, a tím dochází k poklesu nákladů vyjádřených na litr mléka při větším počtu ustájených dojníc (graf 5). Klesající efekt lze pozorovat především v případě pracovních nákladů (tabulka 7), které jsou ve výši 1,51 Kč na litr v průměru u podniků chovajících do 300 krav a dosahují průměrné hodnoty 1,02 Kč na litr mléka u podniků, které chovají v průměru více než 900 krav. I výsledky nákladové šetření z Bavorska potvrzují klesající pracovní i celkové náklady v závislosti na velikosti stáda (Dorfner et al., 2013).

Náklady na krmení

Náklady na krmiva jsou hlavní nákladovou položkou a představují výdaje na krmiva jadrná a náklady na objemná krmiva. Jsou rozdílná v závislosti na chovaném plemenu dojených krav, kde ve vyjádření na litr mléka vychází nižší náklady



Graf 5 – Počet krav a náklady celkem na litr prodaného mléka (2014)



dojený skot

na chov plemene H (tabulka 3) a náklady na krmiva se mění také podle výše roční produkce mléka (tabulka 4). U objemných krmiv byla v souboru podniků zjištěna průměrná cena tuny kukuřičné siláže určené pouze ke krmení dojnic 658 Kč a pohybovala se v rozpětí od 300 Kč do 1234 Kč za tunu při průměrné produkci 5482 tun na podnik. U senáží (vojtěška, trávy, směsky aj.) bylo vnitropodnikové ocenění v rozpětí od 300 Kč do 1280 Kč při průměrné ceně 675 Kč za tunu a výrobě 5096 tun na podnik. V průměru se spotřebovalo jaderných krmiv 1005 t/podnik, průměrná cena činila 3,75 Kč/kg. Průměrná cena řepkového extrahovaného šrotu činila 6,10 Kč za kg a průměrná spotřeba na jeden chov vyšla u sledovaných farem na 254 tun. Sójového extrahovaného šrotu se v průměru zkrmlilo 199 tun/podnik a jeho průměrná cena za rok 2014 činila 10,91 Kč za kg. Větší spotřeba šrotů (řepkového i sójového) je zjevná u podniků s větší roční dojivostí. Bylo prokázáno, že spotřeba se úměrně zvětšuje s růstem tržní produkce mléka při malých odchylkách v průměrných cenách za kilogram. V chovatelsky vyspělých zemích se používá ukazatel IOFC (Income Over Feed

Cost), který kalkuluje, kolik zůstane chovateli po úhradě nákladů na krmiva z tržeb za mléko na úhradu dalších nákladů a jaký bude hrubý zisk. Ve sledovaném souboru chovů vychází tento ukazatel za rok 2014 v průměru 118 Kč na krmný den, tj. asi 43 tis. Kč na ustájenou krávu za rok, podle výše užítkovosti pak nejlépe u skupin krav s roční dojivostí 9 až 10 tisíc litrů ve výši 5,72 Kč/litr dodaného mléka (tabulka 4). Na jeden krmný den vychází u podniků s tržní produkcí mléka do 6 tis. litrů hodnota 88,5 Kč a je zde patrný trend postupného zvyšování hodnoty, která vychází až 158 Kč u skupiny podniků s tržní produkcí nad 10 tis. litrů. Tento růst ukazatele IOFC s růstem denní dojivosti potvrzují výpočty Dr. Betharda, kde při ceně mléka 9,50 Kč/l a 7,60 Kč/kg sušiny se s zvyšujícím se příjmem sušiny a dojivostí zvyšuje hodnota IOFC až na 238 Kč/KD (tabulka 8).

Závěr

Podstatou výroby mléka je stejně jako v jiných odvětvích podnikání dosahování zisku, bez kterého by nebyl chov dojeného skotu z dlouhodobého pohledu udržitelný. Chov dojnic je důležitý pro

celé zemědělství, neboť z ekonomického pohledu generuje jedny z hlavních příjmů v podobě prodeje mléka. Rok 2014 se vyznačoval pro chovatele dojnic v porovnání s minulými obdobími vyšší nákupní cenou za litr mléka, která v průměru zaplatila veškeré náklady spojené s chovem a i bez započítání přijatých dotací byla výroba mléka zisková. Meziročně došlo ke zvýšení nákladů na úroveň 72 tis. Kč na kus a růst byl zaznamenán i ve vyjádření na litr mléka, kde i při větší roční dojivosti náklady vzrostly na hodnotu 9,23 Kč na litr prodaného mléka. Ekonomická efektivita je závislá mj. na velikosti stáda a především na úrovni dojivosti, která má dopad jak do nákladů, tak zejména do ročních výnosů celého podniku. Vedle dosahování optimálních nákladů na krmiva je důležitá výborná reprodukce stáda, zdraví a pohoda zvířat tak, aby tržní produkce mléka byla co nejvyšší. Ekonomickou stránku chovu dojených krav v příštím období ovlivní i pozměněný systém vyplácení dotací a zrušení systému mléčných kvót. Pro dosažení kladné rentability však zůstává klíčová úroveň zpeněžování syrového mléka.

Literatura:

- Bethard G. (2013). Measuring Monitoring & Improving Feed Costs. Large Herd Seminar
Dorfner G., Hofmann G. (2013). Milchreport Bayern 2012. Ergebnisse der Betriebszweiganalyse Milchproduktion, Bayerische Landesanstalt für Landwirtschaft, September 2013.
MZe (2015). Výsledky statistického zjišťování Mlék (MZe) 6-12. Mléko - přehled roku 2014.
Rinderreport Rheinland-Pfalz 2012/13 (2014). Arbeitsgemeinschaft der Milchviehberatungsringe Rheinland-Pfalz und Dienstleistungszentrum Ländlicher Raum (DLR)
Thomsen J. (2013). Ergebnisse der Vollkostenauswertung der Rinderspezialberatungsringe in Schleswig-Holstein Auswertungsjahr 2011/2012. Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein, LVZ Futterkamp.
Seznam další použité literatury je k dispozici u autorů příspěvku.

Příspěvek byl zpracován v rámci řešení projektu MZERO0714 a projektu NAZV QJ1510391.

Ing. Jan Syrůček¹

Ing. Jiří Burdych, MBA^{1,2}

¹VÚŽV, v. v. i., Praha Uhřetěves;

²VVS Verměřovice, s. r. o.